

Modern Hurafeler – 2:

“Kölelik Bitti”

(ve Kuran köleliği neden kaldırmadı?)

Mart 2021
Selim alıřkan
gerceginkitabi.wordpress.com
gerceginkitabi.com

Okuma süresi: Birkaç gün...

“İslam’da kölelik” veya “Kuran’da kölelik var mı” gibi arama terimleriyle ulaşacağınız güncel yorumların, modern kitapların hemen hepsi yanlıştır. Çünkü bunlar köleliğin modern zamanlarda ortadan kalktığı varsayımıyla yapılan yorumlardır. Varsayım yanlış olunca çıkarımın yanlış olması kaçınılmazdır¹. Zihnimizdeki her bir hurafe kalıntısı dünyayı ve eğer Müslüman olma gibi bir derdimiz varsa Kuran’ı doğru anlamamıza engeldir².

Bu hurafe özetle şudur: **“Kölelik eski dünyada vardı ama artık her uygar ülkede ortadan kalkmış durumdadır ve geri dönmeyecektir.”** Bu cümle bütünlüğünde bulamayabilirsiniz ama modernist olan; yani çağdaş inançları ve ideolojileri sorgulamayan kaynaklarda (ki kütüphanede bulduğumuz kaynakların onda dokuzundan fazlası eder) kölelikle ilgili yazılanları toplayınca bu çıkar. En basitinden bir örnek vermek gerekirse, “koskoca” Harvard profesörü Junius P. Rodriguez’in Chronology of World Slavery (Dünya Köleliğinin Kronolojisi) kitabı Hammurabi Yasası’yla başlıyor, 1956’da BM’nin Köleliğin Kaldırılması Ek Sözleşmesi’yle bitiyor. Sanki bu tarihte kölelik bitmiş gibi...

Hurafeyi oluşturan iki temel yanlış varsayım üzerinde duracağım: Birincisi, “sahiplik” sözcüğüyle ve fiziksel kısıtlamalarla desteklenmediği için yeni tür köleliğin yok sayılması; ikincisi, eski tür köleliğin bittiği yanlılığı.

Köleliğin bugün bittiğini öne süren kaynaklarda ya köleliğin tanımı yoktur veya fiziksel zincirlere endekslı sığ bir tanım yapılmıştır. Modernist söylemde özgürlüğün tanımı zaten yoktur. Çünkü özgürlük gitmek, yolculuk, almak, ödemek gibi yönlü bir kavramdır. İçine konulduğu kabın biçimini alır. Özgürlük, bir bağın yokluğudur. Hangi bağın yokluğundan söz edildiğine göre anlamı değişir. Köleliğin yokluğu olarak tanımlayacaksa köleliğin tanımına göre özgürlüğün tanımı da değişir. Tartışmanın sağlıklı ilerleyebilmesi için ben bu kavramı bir tanımla saptamak zorundayım. Öncelikle “özgürlük” kavramını devreden çıkarayım çünkü anlamsız ve bizi yanlış yönlendiren bir sözcüktür. Bu anlamsızlığı Din Nedir ve Hayvanseverlik yazılarımda gerekçelendirmiştim. Kölelik mal olmak biçiminde tanımlanabilir. Mal olmanın yanlılığı, insanın onurlu ve esen bir yaşam sürmesini olanaksız kılmasındadır. Öyleyse farklı bir tanım da yapabiliriz. Kölelik, kişinin veya toplumun **sağ ve esen kalması için zorunlu** olmayan kısıtlamalarla çevrili olma durumudur. Tıpkı zorunluluğun dereceli ve değişken bir kavram oluşu gibi bu kısıtlamalar salt “var” (bir) ve “yok” (sıfır) değerleriyle ölçülemeyeceği için kölelik sıfırdan sonsuza dek uzayan bir yelpazeyi kapsayabilir. Bir başka deyişle köleliğin varlığı veya yokluğunu değil, ancak **ölçüsünü** konuşabiliriz. “Var mı” sorusu değil, “ne kadar var” sorusu doğrudur. İşte modernist söylemdeki birinci hatayı böylece saptadık. Modernist söylemde kölelik ölçüsü “var” veya “yok” dışında bir değer alamazmış gibi yer alır. “Ayağından zincirlenmiş adam köledir. Zinciri açtığımız anda artık köle değildir.” Bu Cin Ali düzeyinde bir tanımdır. Oysa zinciri çözdüğünüzde

¹ <https://elestireldusun.wordpress.com/safsatalar/>

² <https://gerceginkitabi.wordpress.com/2017/07/11/kuran-muslumaninin-asgari-donanimi-okuryazar-olmayandan-kuran-baglisi-olur-mu/>

sağ ve esen kalabileceği **seçenekleri** yoksa o kişi hala köledir. Zincirsiz olması köleliği biraz daha katlanılır kılmıştır, hepsi bu. Kölelik başlatılan veya bitirilen bir şey değildir. Tıpkı işçiliğin, hizmetçiliğin, askerliğin icat edilebilen veya yasaklanabilen şeyler olmadığı gibi. Bu gerçeği anlamaktan aciz zihinler sözgelimi ABD’de devlet başkanı Lincoln’un köleliği kağıda yazı yazarak yok ettiğini sanıyorlar³. Kağıda yazılan yasa “zinciri çöz” idi. Ama sağ ve esen yaşama olanağı olmayan kölelerin çoğu zincir çözüldüğü halde gitmediler, ücretli işçi olarak sahiplerinin yanında çalışmayı sürdürdüler. Amerika’nın el değmemiş uçsuz bucaksız toprakları ve benzersiz ekonomik büyümesi, bu azatlı kölelerin kimisinin sahiplerinden ayrılarak karınlarını doyurmalarını olanaklı kılmıştır. Sözgelimi bugünün Türkiye’si gibi alabildiğine sıkışık ve geçim kaynaklarına kilit vurulmuş bir ortamda kağıda yazı yazarak “azat” etmenin saçmalığı kamufle edilemezdi. Azatlı köleler çeyrek işçi gündeliğine çalışmaya başlar ve “özgür” işçileri de yoksullaştırırdı. İşte o zaman köleliğin neden kaldırılamayacağı belki daha iyi anlaşılırdı.

Bugünkü işçilik kavramı eski dünyada yoktu. Yeni aldığınız tarlanızı işleyeceksiniz, haber salın da çalışmak isteyen gelsin... Hayır, böyle bir olanak yokmuş. Bugün amele pazarından gündelik işçi aldığınız gibi köle pazarından köle alıyormuşsunuz. Eski dünyadaki köleliğin bugün olmadığı söyleniyor. Bir durup düşünmek gerek öyleyse, köleliğin yerini işçilik almış olabilir mi? Padişahların yerini seçilmişlerin alması örneğinde olduğu gibi bunlar bire bir karşılık değildir elbette. Ancak köleliği anlamak ve böylece bugünkü devamını bulmak için eskiden ücretli emeğin çok ender olduğunu anlamak gerekiyor. Sözgelimi parasız aileler kendilerini veya çocuklarını köle olarak satar veya kiralarlarmış.⁴ Hele geçici bir süre için olduğunda işçilikten farkı neredeyse kalmıyor. Modern hurafeci bakışla yazılmış tarih kitaplarında buna “gönüllü kölelik” adı veriliyor. Geçici süreli ve/veya gönüllü köleliğin varlığı “mal olma” tanımının yanlış olduğunu ortaya koyuyor. **Seçeneksizlik** üzerinden yapılan tanımlar daha doğrudur. 19. Yüzyıl düşünürü Charles Fourier fabrikayı “hafif hapisane” olarak tanımlarken köleyle işçinin arasındaki bu benzerliğe işaret etmiş. İkisinin de seçeneği olmadığı için sömürülmeye razı olur. Kişi kendi üretim aracıyla, kendi emeğiyle geçinebildiği kadar, bir başka deyişle seçeneği olduğu kadar köle değildir. Bu olanaktan yoksunluğumuz bizim köleliğimizin yoğunluğu veya derecesi olur.

Modern zihnin kölelik anlayışı

³ Bu zihinler “Kuran neden köleliği kaldırmadı?” sorusunu sorarken de aynı zihinsel kabızlığı sergiliyorlar. Bu soru “Kuran yoksulluğu neden yasaklamadı?” veya “Kuran savaşı neden kaldırmadı?” sorularına denktir. Siz farklı bir Kuran getirin, yoksulluğu veya savaşı kaldırın o zaman...

⁴ Gülnihal Bozkurt, “Eski Hukuk Sisteminde Kölelik” A.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, C.38, S.1-4, Ankara, 1983.

Köleliğin göze görünmemesi -ki buna özgürlük, demokrasi gibi cici adlar veriliyor- çok yeni bir şey. Aydınlanmacı Batı kafasını farkında olmadan benimsemiş olanlar insanın haysiyetini yüz bin yıl sonra ancak fosil yakıt dünyasında edinebildiğini ve öncesinin karanlık olduğunu varsayarken köleliği **artık** bitti sanıyorlar. Bilmiyorlar ki sadece geçici olarak biçim ve yer değiştirdi. Köleliğin yer değiştiren kısmı Güney Doğu Asya'ya ve Afrika'ya kaydı ve fosil yakıtın⁵ suyunu çekmesiyle uygarlığın “bağrına” geri dönecek. Veya hiçbir yere gitmemiştii zaten, yalnızca göze görünmez, yani kertenkele beyniyle algılanabilen imgelerle ifade edilemez olmuştii.

Köleliği “kaldırma” fikri eski insanların aklına gelmemiş değildir. Gelmediğini öne sürenler var çünkü ilerleme hurafesi var. Yani eski insanların bizden aptal ve ahlaksız oldukları varsayımı yaygın. Bu elbette hayal ürünüdür. Birincisi; filmlerde gördüğümüz kölelik her yerde ve her zaman geçerli kölelik tipi değilmiş. Her toplum kölelerine kötü davranmıyormuş. Kölelerin ortak yönü hayvan muamelesi görmek değilmiş. Zaten büyük haksızlıklar üzerine kurulu düzenler dayanamaz, hızla çöker. Dolayısıyla kölenin insan gibi muamele gördüğü toplumların ve zamanların çoğunlukta olduğunu söylememiz gerekir. Eski insanlar dünyayı düz sanmıyorlardı. Cinler ve periler gibi hurafeleri bizimkinden fazla değildi. Kölelerin de insan olduklarını onlar da biliyorlardı ama Roma'nın gerileme dönemi, Ortaçağ Avrupası gibi yer ve zamanlarda bu fikrin yaygın kabul göreceği, yani çoğunluğun ve güçlülerin işine geleceği ortam yoktu. Bugünlerde işçilerin insan oldukları biliniyor ama insan değilmiş gibi davranılıyor. Şimdi işçilerin insan oldukları fikrinin bize yabancı olduğunu mu öne sürelim? İşçilere insan gibi davranılması ne zaman çoğunluğun ve güçlülerin işine gelir, o zaman da işçilik “kaldırılır”. Sözcüklere takılmayalım; emeğin satılması yine sürer ama işçilerin durumları düzelir. Geriye yalnızca adını değiştirmek kalır.

James Watt'ın buhar makinesini 1780'lerde geliştirmesiyle Fransız devrimlerinin 1789'da başlaması rastlantı değildir. Buhar makinesi fikrini tarihte ilk kez Watt'ın bulduğunu söyleyemeyiz. Watt yalnızca bu fikri gerçekleştirecek olanağa sahip olmuştur. Eşitlik ve özgürlük fikirlerini de Fransız halkı icat etmiş değildir. Onlar yalnızca bu fikri yayıp egemen yapabilecek ortamı hazır buldular. Her iki fikir de yoğun kömür kullanımının başladığı, bilimsel yöntemin uygulama olanağı bulunduğu, böylece az emekle çok rızık üretilmeye başlandığı, **artık değer**in yükseldiği zamanlarda kalıcı olabilmiştir. Geleneksel yönetim örgütünün ve Kilise'nin yozlaşarak halk gözündeki meşruluğunu yitirmesi bu yeni fikirlerin yayılmasına yardımcı oldu. Değilse tutunup yeşerecek ortam bulamayan her fikir gibi eşitlik ve özgürlük fikirleri de bir devrim yaratmadan vicdanlarda var olmayı sürdürecekti. [Uzmanlar](#) tarafından yazılan ve modernizmi yücelten kitaplarda köleliğin “insan haklarına aykırı” olduğu için ortadan kalktığı söylemi bütünüyle uydurmadır. Bunlar Aydınlanmacı düşler ve sanrılardır. Köleliğin kötü biçimlerinin, katlanılmaz biçimlerinin geçici olarak ortadan kalkmasının ve göz önünden uzaklaştırılıp üçüncü dünyaya ihraç edilebilmiş olmasının nedeni **insan haklarının icadı falan değil, endüstrileşmiş toplumlarda üretilen artık değer**in **bunu yapabilecek kadar artmış olmasıdır**. İngiltere'nin köleliği kaldırmasıyla tekstil makinelerinin yayılmasının eşzamanlı olması rastlantı değildir. Yoksa insan haklarının

⁵ <https://cokus.wordpress.com/2009/05/27/kesisen-yollar-ekonomi-ekoloji-enerji/>

üstelik mucidi olan Batı tarafından nasıl sistemli ve kasıtlı olarak çiğnendiğini hepimiz biliyoruz. Bilmeyenler de öğrensinler artık...

Modern insanın anlamlı bütün insan varoluşunu kendi yakın yer ve zaman çevresinden oluştuğunu sanması, eskiyi değersiz sayması hem aymazlık hem küstahlıktır. Batı'nın eşitlik, özgürlük, kardeşlik dediği yalnızca tabeladır. Modern çağ, ikiyüzlülüğün her şeyi ve herkesi kapsayan bir sistem olarak oturtulduğu bir zamandır. Kendi içinde köleliği kaldıran Batı önce kolonicilik ve sömürgecilikle yabancı halkları köle etti. Sonra buradan akan gelirle semiren sermaye sınıfı, bankacılık sistemini kurdu ve sömürge-anayurt ayrımı yapmadan herkesin boynuna görünmez zinciri geçirdi. Efendiler bugün geldikleri noktada beş yüz milyon kölenin yeterli olduğunu hesaplayıp yedi buçuk milyarı kibarca yok etmenin yolunu arıyorlar.⁶ Eski çağların efendileri kölelerin çocuklarını bile satabildiler ama dünya çapında köle soykırımını yapmayı tasarlayacak kadar olmamışlardı. Ve bizi gerçeğin tam tersine inandırmaya çalışırlar.

Modern insan, özellikle de endüstrileşmiş ülkelerin kent insanı köleliğinin büyük ölçüde ayırında değildir. Roma imparatorunun ünlü sözünde olduğu gibi, karnını doyuracağı ekmeği ve gladyatör izlencesi olduğu sürece Roma yurttaşı, bir çoban tarafından güdülmeye razı bir kuzudur. Modern zamanlarda eğlencenin ve oyalanmanın şahikası vardır. Sinema, televizyon, müzik, spor, oyunlar, dergiler, gazeteler, hobiler ve daha nice kölelerin kula kul olduklarını fark etmelerini önleyen “güvenlik” sistemleridir. Aynı zamanda yoksulluğu, yani bir anlamda köleliğin şiddetini de perdeleyen sistemler bulunur. “Hayat pahalılığı” aslında yoksulluğun ve yoksullaşmanın sinsice bir adlandırmasından başka bir şey değildir. Endüstriyel üretimin artan verimi, dayanıklı tüketim mallarının fiyatını düşürür. Yapay gübre ve kimyasal tarım ilacı kullanımı, tarım ürünlerinin fiyatını (geçici olarak) düşürür. Bu durum kölelerin gittikçe ucuzlayan emeği karşısında bir arz-talep dengesizliği oluşmasını geçici olarak önlemiş, böylece kölenin yoksullaştığını anlamasını engellemiştir. Köle emeğinin fiyatı düşerken satın alacağı rızkın fiyatının da düşmesi, yoksullaştığını fark etmemesini sağlar. Köle sayısı artarken ve emeğin değeri azalırken, beher kölenin yararlandığı ürün ve hizmetlerin **niteliği** de düşer.⁷ Çünkü endüstriyel üretim mantığı ve kapitalizm ahlaki niteliği satıp niceliği almıştır. Kimi organik ürünlerin dudak uçuklatan fiyatı aslında yiyeceğin gerçek fiyatıdır⁸. Bu ürünleri satın alamayan bir emekçi ailesi, sıcak bir beton kutuya ve bir arabaya sahip olmasına rağmen yoksuldur. Ve fakat yaşamları bu yoksullaşmayı anlamalarını engelleyecek bir sürü dikkat dağıtıcı ve oyuncakla doludur. Bu oyuncaklara son olarak internet ile “sınırsız bilgi erişimi” eklenmiş ve gözlerine bir kat daha perde çekilmiştir. Son iki yıldaki salgın tiyatrosu kölelerin köle olduklarının ayırında

⁶ <https://archive.is/Sissf> Gizliliğin çoğunlukla kötü olduğunu bildiren 17:110 ve 58:8-10 ayetlerinin ışığında okuyun.

Fizik ve fitrat yasalarının nüfusla ilgili kaçınılmaz çıktılarını anlamak için şimdi kapanmış olan şu sayfaları tavsiye ederim: <https://web.archive.org/web/20060406050328/http://dieoff.org/> Sayfanın arşivlenmiş öbür sürümleri için https://web.archive.org/web/*/dieoff.org yazın. Tek bir çekincem var, yazar her Batılı gibi insanın özünde kötü olduğu varsayımında bulunuyor.

⁷ *Çoklukla övünmek sizi oyaladı. Mezarlarınıza girinceye dek. 102:1-2*

⁸ <https://cokus.wordpress.com/2013/09/27/koylu-vazgecerse/>

varmalarının önünde yeni bir engel olmuştur. Gerçekte ortada bir salgın yok; yalnızca köleliğe yeni bir çekidüzen getiriliyor. Kölelerin köle olduklarının bilincinde olmamaları elbette efendilerin işine geliyor. Solculuk bu yüzden özellikle Türkiye ve Güney Amerika gibi yerlerde köle efendileri için tehlikeliydi ve efendilerin örgütü olan NATO, Gladyo gibi projelerle solcu ayılma umudunu ortadan kaldırdı. Sol düşünce her ne kadar modernizmin ilerleme hurafesini benimsemiş ise de köle-efendi karşıtlığının modern zamanlara taşındığını bildirdiği için önemliydi. Ne yazık ki solu yitirdik ve “kölelik bitti” hurafesi günümüz kuşağının zihnine hiç olmadığı kadar yerleşti.⁹

Bugün aslında işçilerin köle olduklarına inanırız da bunu görmezden, bilmezden geliriz. Yani aslında onların köle olduklarına inanırız, inanmıyormuş gibi yaparız. “Kuran’daki Konuşmalar ve Dualar Simgeseldir” yazımda, sahip olduğu inancın bazen kişinin kendisinin de farkına varamayacağına örneğini vermiştim. Sözünü ettiğim bu inancın kanıtı, bir noktada işçilere yönelttiğimiz ve doğru saydığımız davranışlardır. Sözelimi Turkcell diye yazılıp Türksel okunan iğrenç şirket, internet aboneliği satmak için kentlileri sürekli rahatsız eder. Bizi yeniden ve yeniden arayan Turkcell işçisine kızıp bağırmanın, sövmenin doğru olmadığına inanırız. Çünkü onun emir kulu olduğuna, bu konuda inisiyatif alamadığına, ekmek parası kovaladığına, bu kötülüğü isteyerek yapmadığına inanırız. Öyle ya, Turkcell’in aboneliğini satmazsa başka bir şirketin işe yaramaz başka bir hizmetini satacak. Büyük olasılıkla yine birilerinin canını yakacak veya toplumun kaynaklarını boşa tüketecek. Boynunda görünen bir zinciri yoktur ama azat edildiğinde gidecek fazla bir yeri de yoktur. Şirketin bir bütün olarak gösterdiği davranış için işçiyi sorumlu tutmaktan çekiniriz. THY’nin, Telekom’un, bir bankanın çağrı merkezi görevlileriyle de aynı biçimde konuşuruz. Bir savaşta haksız tarafta yer alan asker için de aynı şeyi düşünürüz. “O yalnızca buyruğu yerine getiriyor, üsttekilerin ne bildiğini bilmiyor” deriz. Sözelimi Çanakkale Savaşı’nda düşman orduların askerlerinin insan ilişkisi kurmasını anlatan öyküleri sanki iyi bir şey anlatıyormuş gibi yüreğimiz ısınarak okumamızı beklerler. Migros, kasiyerleri işten çıkarıp onların yerine otomatik kasalar koyduğu için mağaza müdürünü suçlamak istemeyiz. Veya erkek işçileri atıp yerine kadınları alan hükümetin veya Opet, Shell, Aras Kargo, Arçelik, Trendyol, Gittigidiyor gibi şirketlerin alt kademe yöneticilerini sorumlu tutmak istemeyiz. Çünkü bu onların iradesiyle gerçekleşmez diye düşünürüz. Bu durum mağaza müdürü, şube müdürü, bölge müdürü olmuş kişilerin bile yalnızca birer kıdemli köle olduğuna inandığımızı gösterir. Çünkü köle değilse şirketin eyleminden sorumludurlar ve onları ayıplayabilir, kınayabilir, işlerini bir an önce yitirmelerini, bayiliklerini kaybetmelerini, iflas etmelerini dileyebilirdik. O zaman bir şirketi mahkemeye verdiğimizde bütün çalışanları müşteki/sanık yapmamız gerekirdi. Ama bunları kişisel olarak da kurumsal olarak da yapmıyoruz. İşte bu davranışımız onların iş ortakları değil, köleler olduklarına inandığımızı gösterir. İnanıyoruz ama farkında değiliz. **Köle değilse sorumludurlar. Ancak köleyseler sorumlu tutulamazlar.** Şirketin eyleminden sorumlulukları, görevlerinin yüksekliğiyle doğru orantılıdır. Genel

⁹ Türkiye’de sol kalmamıştır. Bugün “sol” denenlerin hiçbiri sol değildir. Bakınız TKP bile salgın tiyatrosunu ayıklayamıyor: <https://web.archive.org/web/20220308170959/https://www.tkp.org.tr/parti/temel-metinler/salgin-kapitalizmin-tarihsel-iflasinin-kanitidir/> Emperyalizmin varlığını bile teşhis edemeyenlerin emperyalizm karşıtı ve dolayısıyla solcu olması beklenemez.

müdür de yönetim kurulunca göreve getirilmiş aylıklı bir çalışan olabilir ama hiç kimse onun sorumlu olmadığını söylemez. Öyleyse köleliğin görevin sıradanlığıyla doğru orantılı olduğunu söyleyebiliriz. “Sen kasada otur, siparişleri al, gerisine karışma. Burada yaptığımız işlerin doğruluğu seni hiç ilgilendirmez.” Kapitalist çalışma ahlakı budur. Demek ki modern insan, şirketin veya hükümetin eylemlerinden sorumlu tutmadığı çalışanı köle sayıyor; yalnızca adını koymuyor. Kafası hurafelerle dolu olduğu için basbayağı köle-özgür ayrımı yaptığının farkında değil. Bu noktada modern insanın kafasındaki bir başka hurafe, Yahudi soykırımı hurafesi, köleliğin bittiği hurafesiyle çarpışıyor. Çünkü savaşı kazananların aştığı ikiyüzlü ahlakı benimseyen modern insan, toplama kampı gardiyanlarının emir kulu olma savunmalarını geçersiz buluyor. Emirleri yerine getiren Nazi subaylarını sorumlu tutarken bütün şirket ve hükümet çalışanlarını da sorumlu tutması gerekirdi ki tutarlı olsun.

Buradan mülksüzlerin, yani ücretli emekçi olarak çalışmak dışında bir seçeneği olmayan günümüz insanların durumuna gelelim. Bu kişilerin Yunan veya Roma kölelerinden farkı çok azdır. Kendi işlerini yapma, yani kendi üretim aracına sahip olma ve böylece geçim sağlama olanakları, yani **seçenekleri** yoksa bu kişiler yine köledirler. Yalnızca **biraz daha az köledirler**. Ama geçim sağlamak, para kazanmaktan ibaret değildir. Buradan paranın özgür olmaya yetmediği gerçeğine gelelim. Kazandığınız parayı dilediğiniz ürün ve hizmete harcayamıyorsanız, yani bu konuda sizin sağ ve esen olma seçenekleriniz kısıtlanmış ise yine **biraz kölesiniz**. Sözelimi ailenizi, çocuklarınızı sağlıklı yaşayacakları topraklara yerleştirmeniz kurumsal olarak engelleniyor ise biraz kölesiniz çünkü o konuda özgür değilsiniz. Sözelimi parasını vererek satın aldığınız topraklar “kamulaştırma” adı altında adalet tanımadan gasp edilebiliyorsa, ülkenin yasası buysa, size özel mülkiyet hakkı tanınmıyor demektir, hâlâ biraz kölesiniz. Dağın başındaki tapulu arazinize ev yapmak için birilerinden izin almanız gerekiyorsa özgür değilsiniz demektir. Sözelimi bilgisayar ürünlerinde rekabet yoktur. Yani bu işkolunda kapitalizm değil faşizm vardır. Cebinde parası olsa da kişi dilediğini seçmekte özgür değildir. İşletim sisteminde birbirinin kopyası iki şirket bulunur. Birbiriyle anlaşmış iki işlemci üreticisinden başkası yoktur. Üç cep telefonu şebekesi anlaşıp kartel kurmuşlardır, rekabet yoktur. Geçimini sağlamak veya yaşamak için bu ürünleri kullanmak zorunda olan kişi, seçme özgürlüğü denen şeyden yoksun olduğu oranda köle sayılmalıdır. Özellikle son yıllarda bu ürünleri hiç tüketmeden yaşama olanağı da ortadan kaldırılmıştır; bu bakımdan da köleyiz. Eski zamanın terimleriyle düşünecek olursak, geçim sağlamak için hepsi aynı *dine* üye olan şirketlerde işçilik yapmak veya hepsi aynı *dinden* olan bir iki şirketin ürünlerini satın almak zorunda olan kişi, hepsi ülkesini aynı *dine* (=yasaya) göre yöneten beylerin topraklarında yaşayan kişiye benzer. Hangi beyliğin toprağına göçerse göçsün hicret etmiş olmayacaktır. Özgürlük seçeneklerle ilgilidir. Seçeneğin bulunmadığı yerde özgürlükten söz etmek aymazlıktır.

Sözcüklerin kullanımı, zihinsel arka planla ilgili büyük ipuçları barındırır. Kullandığımız sözcükler bile ücretli kişinin durumunun daha baştan kısmen kölelik sayıldığını ele veriyor. “İşe girmek” deriz. İşyerine girmenin kısa söylenişidir. Bu ifadede işçi işe girse de girmese de işyerinin orada bulunduğu varsayılır. Yani işyeri, işçi olmadan kendi kendine var olabiliyor gibi algılanır. İşçinin ise var olabilmek için bir işyerine

gereksinimi vardır. “Cemaate girmekle” aynı kullanımdır. Cemaat sen girmesen de vardır. Çok büyüktür, onu var eden senin varlığın değildir. Karşılaştırmak gerekirse “okeye gir” denmez, “okeye dördüncü gerek” denir. Daha demokratiktir. Sen olmasan okey de olmayacaktır. Ama iş sanki orada kendiliğinden vardır. Sen girmezsen girecek başkaları vardır. Seçme hakkı sende değil, işverendedir. **Seçme** hakkının olmadığı yerde özgürlük olmaz, kölelik olur.

Sözcüklerin anlamına dikkat etmediğimizde büyük yanlışlara düşmemiz kaçınılmazdır.¹⁰ Bu noktada ayırt etmemiz gereken değişkenler şunlardır: Kuran çevirilerinde “köle” veya “cariye” olarak çevrilen sözcüklerin hepsi kölenin doğrudan dengi değildir.¹¹ İkincisi, tarih bağlamında “köle” deyip geçiverdiğimiz olgunun çok farklı anlamları ve uygulamaları olabilir. Zihnindeki imgeler, kavramlar ve dolayısıyla ahlaki yargıları filmler ve romanlarla oluşturulmuş bir zavallı için kölenin değişmez anlamı, sırtında kırbaç şaklayan bir baldırı çıplaktır. Oysa gerçekte bu köleliğin yalnızca bir biçimidir, belki en kötü biçimidir. “Kuran’da kölelik...” dendiğinde gözünün önüne bu görüntü gelen kişinin önce bu arızayı gidermesi ve köleliğin girebileceği farklı biçimleri bilmesi gerekir. Benzer biçimde Lincoln’ün azadıyla Kuran’ın azadının yalnızca bir adlandırma benzerliği olduğunu anlaması gerekir.

Kölenin durumunu düşündüğümüzde köleliği tanımlayan şeyin gitme özgürlüğünün yokluğu değil, karşılıksız çalışmama özgürlüğü olması gerektiği sonucuna varabiliriz. Gitme özgürlüğünün yokluğu tutsaklıktır, kölelik değil. Bir köleyi köle olmayandan ayıran şey, kölenin karşılıksız çalışmasıdır. Karşılıksız derken, denk olmayan karşılık da karşılıksız çalışma sayılır. İşçi, denliğin sahipten yana bozulduğu nicelik kadar köledir. Bir günlük karşılığı ödenmeyen işçi bir günlük köledir. Eğer emeğinin karşılığını ödemeyen işvereni dava edemiyor, başka bir işverene de gidemiyorsa (o da ödemeyecekse) köledir. Sanırım buraya kadar kimsenin itirazı yok? İşte bu ilkeyi banka sistemine uyguladığımızda banka sahibi dışında herkesin banka kölesi olduğu sonucuna varırız. Çünkü banka faiz alır. Faiz, karşılığı olmayan paradır. Kredi alır iş kurarsınız. Anaparayı geri ödediğinizde durum adildir. Banka hiç çalışmamış, karşılığında hiçbir şey almamıştır. Ama faizi eklediğinizde belki bir gün, belki on yıl **yalnızca** banka için çalışmış olursunuz. Başka bankaya gitseniz farklı bir durum olmayacaktır. O krediyi faizsiz verecek kimseniz, yani **seçeneğiniz** yoktur. Bu durumda kölesiniz.¹²

¹⁰ <https://elestireldusun.wordpress.com/2020/02/25/sozcukler-8-sozcuk-secimine-dikkat/>

¹¹ Köle olarak anlaşılabilir sözcükler:

rakabat (köle); [https://corpus.quran.com/qurandictionary.jsp?q=rqb#\(2:177:31\)](https://corpus.quran.com/qurandictionary.jsp?q=rqb#(2:177:31))

ma meleket yemin (bağlılar anlamında, yerine göre köleliği de kısmen kapsayan genel ifade); 4:3,24,25,36, 16:71, 23:6, 24:31,33,61, 30:28, 33:50,52,55, 70:30.

garim (borcunu ödeyemeyen); [https://corpus.quran.com/qurandictionary.jsp?q=grm#\(9:60:11\)](https://corpus.quran.com/qurandictionary.jsp?q=grm#(9:60:11))

esir (tutsak); [https://corpus.quran.com/qurandictionary.jsp?q=Asr#\(2:85:17\)](https://corpus.quran.com/qurandictionary.jsp?q=Asr#(2:85:17))

¹² Bu noktada Allah’a kulluk kavramına da değinmek gerekiyor. Allah’a kulluk, insana kulluktan farklı olarak karşılıksız çalışmak değildir. Tersine, Kuran’a göre Allah kuluna emeğinden fazla karşılık verir. Kuran okuyanların

Cep telefonsuz yapabileceğimiz işler giderek yok edilirken, yani telefonsuz yaşama dışında sağ ve esen kalma seçeneğimiz engellenirken biraz daha köleyiz. Aslında basın-yayıncı, üniversiteyi, reklamı ve örgün eğitimi de buna eklemek gerekir. Çünkü modern dünyada bu alanlara bir avuç kişi egemen olabiliyor. Böyle olduğu zaman sizin düşüncenizi besleyen bilgi akışı ve iletişimin çoğu tek bir merkezden, az sayıda kişinin gönlüne göre yönetilebiliyor. Bir başka deyişle düşüncenizin ilerleyeceği yol seçenekleri kısıtlanıyor. Fiziksel değil ama soyut bir kısıtlama. Fiziksel zincir köleliğin işareti idi. Soyut zincirler neden olmasın? İbrahim’in zamanında tanrı heykelleri var ama Muhammed’in zamanında yalnızca adları kalıyor. Ama işlenen suçun adı değişmiyor (53:19-23).¹³

Modernizmi kutlayanlar bu yeni tür soyut kölelikle pek barışıklar. Bir kişiyi zincire vurmaya insanlığa sığmıyor onlara göre. Ama milyonları, milyarları bir şey düşünemez zavallılar haline getirecek sistemleri kurup işletenler herhalde “yasal” bir şey yapıyor olduklarından olsa gerek, pek hafif bir kötülük işledikleri düşünülüyor! Bu tepkisizlik, göze görünmeyene ve soyut olana akli yetmeyenlerin politik yaşama egemen olmasının da bir sonucu olsa gerek. Soyut düşüncenin çöküşüne Hayvanseverlik yazımda değinmiştim, hurafeler içinde de yeri geldikçe değineceğim.

Tek bir kadının “özgürlüğünün” fiziksel olarak kısıtlanmasına (o da eğer doğruysa) basında ve sosyal medyada verilen tepkinin binde biri, koca bir ülkenin yaşlıları besi hayvanı gibi aylarca eve kapatıldığında verilmedi. Zincirin varlığı ve yokluğuna göre tepki veren zeka düzeyi, tanrı heykelleri yapmayan herkesi tektanrıci sanan zeka düzeyidir. Sırf türbe ziyareti yapmıyor, muska takmıyor falan diye kendini “bilimin ışığında yürüyor” sananlar zincirin varlığını eski tarih çağlarıyla bağdaştırırlar.¹⁴ Ama görünür bir zincir yoksa köleliğin en rezilini bile modern dünyanın terimleriyle

anımsayacağı bir başka konu da insanın Allah’a kulluk etmeme seçeneğinin olmamasıdır. Çünkü insan kötülük ettiği zaman bile bu Allah’ın izniyledir. Allah’la ilgili her kavramda olduğu gibi kulluk da (Farsçısıyla kölelik) insan düzeyinde, insan dilinde bir yakınsamadır. “Allah’ın eli” insanın eli gibi olmadığı gibi “Allah’a kulluk” insana kulluk (veya kölelik) gibi değildir.

¹³ *Lat ve Uzza’yı görüyor musunuz? Ve diğerini; üçüncüsü Menat’ı? [...] Bunlar, sizin ve atalarınızın uydurduğu isimlerden başka bir şey değildir. 53:19-23*

¹⁴ İlginç bir şekilde Anıtkabir’i türbeden saymazlar!

konuşurlar. Erkeğe biçilen nafaka köleliğini sevimli, gösterişli, vakur terimlerle adlandırırılar. İşleri güçleri tabelacılıktır, makyajdır, reklamdır, halkla ilişkilerdir. Kuran’da bu cambazlıklar olmadığı için “kölelik kaldırıldı” ayetini ararlar. Oysa Kuran köleliği kaldıramayacağımızı bilir, köleye kapitalistin işçisine davrandığından daha iyi davranmayı buyurur. Öte yandan hümanizmin “köleliği kaldırdığını” öne sürerkenki tek dayanakları içi boş sloganlar ve kağıtlara yazılan yazılardır. Gerçekte ise köleliğin yalnızca adı ortadan kaldırılmış, böylece eskiden özgür olanın da hümanist hukukta farkında olmadan köle olmasına kapı açılmıştır. Hümanistler oyunu kendi sahalılarında farklı, deplasmanda farklı kurallarla oynarlar. Bu bir sözcük oyunudur. Bir sözcüğü başka bir sözcükle değiştirir, değiştirmedikleri sözcüklerin de anlamlarını kaydırırlar.

İnsanın anlama veya düşünme yeteneği çoğu kez **ayırt etme** yeteneği olarak da anlatılır. Gerçekten insanın anlağı bir fark makinesidir. Gölge olmazsa ışığı, düz çizgi olmazsa yuvarlağı göremeyiz. Herkesin aynı konuştuğu yerde farklı bir sözün varlığını bilemeyiz. Herkesin köle olduğu bir ortamda köleliği de ayımsayamayız. Modern yaşamda herkes banka kölesidir. Fabrikalarınız, topraklarınız olsa bile o ülkenin yasası (=dini) eğer banka “müşterisi” olmadan iş yapmanıza izin vermiyorsa işveren olduğunuz halde bankanın kölesisiniz. Bunu cep telefonu ve internet tekellerine de genişletebiliriz. Modern yaşam artan oranda tek tiplik ve zorunluluklarla doludur. *Kovid* “aşısı” olmadan iş yapmanıza, yer değiştirmenize izin verilmiyorsa istediğiniz kadar işçi çalıştırın, ilaç tekellerinin ve küresel çetenin kölesisiniz. Böyle bir yaşamda piramidin tepesindeki birkaç kişi dışında herkes birilerine köledir. Yani **seçeneği yoktur**. Tıpkı Lincoln’un yasa çıkararak “azat ettiği” kölelerin seçenekleri olmadığı için köleliğe devam ettikleri gibi, piramidin tepesine secde etmeksizin yaşama seçeneğinin olmadığı bir dünyada herkes köledir. Böyle bir dünyada tektanrıcılığı anlayan, Kuran’ın köleliği neden “yasaklamadığı” gibi abuk subuk sorular sormayan bir avuç insanı güçlkle buluyor olmamız şaşırtıcı değildir. Bir odadan dışarı çıkmadan büyütülen bir çocuk dünyanın ne kadar geniş olduğunu nasıl anlayamıyorsa daracık bir algı ve anlam dünyasına hapsolmuş olan modern insan, modern yaşamın dışında yaşam biçimleri ve olasılıklar olduğunu anlayamıyor. Köleliği insanın doğal durumu ve işleri yürütmenin tek yolu olarak bilen bir kuşağın köleliğin varlığıyla yokluğunu ayırt etmesi beklenemez. Yeni kuşağın cep telefonsuz yaşamı gözünde canlandıramaması, şekerle büyümüş bir gencin eski insanların şekerin tadını almadan yıllar geçirmesini inanılmaz bulması gibi modern insanın giderek daralan ufkuna işaret eder. “Çocuk daha küçük, meslek seçmedi”, “faizsiz ekonomi olmaz”, “dinle ilgilenmek iyidir ama abartmamak gerek” gibisinden sık duyduğumuz cümleler müthiş bir zihinsel sığığa işaret eder. Hiçbir çocuğun meslek seçmediği bir dünya vardı. Faizsiz, hatta parasız yaşamın sürüp gittiği bir dünya vardı. Dinle “ilgilenmemenin” nefes almamak gibi anlaşıldığı bir dünya vardı.

Modern hurafeci düşünce biçimleriyle eğilen aile, çocuğunu bir köle olarak yetiştirdiğinin ayırında değildir. Üniversite diploması için onca maliyete katlanmak, çocuğun daha yüksek ücretli bir köle olabilmesinden başka işe yaramaz. Kölelik öyle bir kanıksanmış ki artık kendi işini kurma veya bir toprak alıp çiftçi olma seçenekleri Türk gencinin aklına gelmiyor. Kimse “özgürlük” veya “bağımlılık” terimleriyle düşünmüyor,

plan yapmıyor. Yalnızca para ölçüsüyle plan yapılıyor. Oysa cebimizdeki paraya bile gerçek anlamda sahip olamıyoruz¹⁵; yani para uzun vadeli bağımsızlık sağlamıyor.

Zaten ortalama aile çocuğunu kendisi de yetiştirmiyor. Daha konuşmayı öğrenmeden eline veya karşısına son teknoloji aptal kutularından birini koyuyor. Başkasının yaptığı “bilimsel” mamayı yedirerek başlıyor, başkasının aklına¹⁶, başkasının fikri olan ders kitaplarına¹⁷ teslim ediyor. Çocuk yaşta bütün mahremiyetini çiğneterek¹⁸ sosyal medya denen batağın içine atıyor, okuduğunu anlayamayan, kendine saygı duymayı öğrenemeyen bir sığra dönüşmesine seyirci kalıyor. Azıcık baskı görse “bilim” zorbalarının eline teslim ederek çocuğun sağlığını kurban ediyor. Zihinsel teslim o kadar etkili ki çocuğun bozulan sağlığını yine bozanların iyileştirmesini bekliyor. Oyun dağıtımcıları, film ve televizyon yapımcıları, internet ve sosyal medya diktatörleri, marka patronları kurbanlık sığra girmiş yedili gibi çocuktan bir ısırık almak için birbirleriyle boğuşuyorlar. Çocuklarının beynini daha yaşken işgal ederek hurafelerle tıka basa dolduran okul, üniversite, internet, basın-yayın gibi “özgür” sandıkları ortamların köle efendilerine ait olduğundan haberleri yok. Eğitiminden masalına, boyama kitabından şarkısına, gündüz bakımevinde oynatılan oyunlardan üniversite kulüplerine kadar bu ortamlar aslında köle yetiştiren dadılardır. “Çocuğum köle olmasın” niyeti olan ana-baba eğer maddi olarak engin ve manevi olarak çelikleşmiş değilse bu ortamlara teslim etmez, edemez, eli varmaz. Sonra da bu çocukların “özgür bir birey” olduğunu mu öne sürüyorlar? Kuran’ın sözünü ettiği köleler bugün nerede acaba diye uzak kıtalara mı bakıyorlar?¹⁹

¹⁵ <https://cokus.wordpress.com/2009/08/17/para/>

<https://cokus.wordpress.com/2009/11/21/olduvai-kopenhag-ve-kuresel-fasizm/>

Ukrayna olayında uluslararası para tekellerinin Ruslara yaptıkları ırkçı ayrımcılığa dikkat edin. Kredi kartı hizmetleri, banka hizmetleri, kripto piyasaları Ruslar için bir bir kapanıyor. “Cebinde parası” olan bir Rus’un bu paraya sahip olamaması amaçlanıyor. Paranın zinciri yol ama gideceği yeri de yok. Şimdi bu para özgür mü, yoksa köle mi? Büyük sınırlama adıyla “hiçbir şeye sahip olmayacaksınız ve mutlu olacaksınız” sloganının gerçek olduğu bir gelecek hazırlanıyor. Herkesin kedi köpek gibi çiplendiği, çipi okutmadan hiçbir kapıdan geçilemediği bir gelecek. Şimdi bu gelecekteki insanlarda zincir yok da çip var diye köle olmadıklarını mı öne süreceğiz? Bu insan zekasına hakarettir, dalga geçmektir.

¹⁶ <https://gerceginkitabi.wordpress.com/2021/07/20/modern-hurafeler-1-uzmanlasma/>

¹⁷ <https://gerceginkitabi.wordpress.com/2019/11/30/coktanrici-kusaklar-nasil-yetistirilir/>

¹⁸ <https://gerceginkitabi.wordpress.com/2020/12/09/muslumanin-internet-telefon-ve-sosyal-medya-kilavuzu/>

¹⁹ “Çocuklarınızı öldürmeyin” ayetleri aslında fiziksel anlamda öldürmekten çok ahlaki cinayetten söz eder. Bunun kanıtı, ayetlerin bağlamının yoksulluk (‘yoksunluk’ daha iyi bir çeviri olabilir) korkusu olmasıdır. Herkes bilir ki eskiden çocuk zenginlik demektir çünkü onlar geçim sağlayacak işçiler ve yaşlılığında ana-babaya bakacak hizmetçilerdir. Endüstrileşmemiş toplumlarda hâlâ böyledir. Bunu bilmek için tarih kitabı okumaya gerek yok, Kuran’ın kendisinde “mal ve oğullar”ın bolluğunun insanları yanıltıp kötülüğe çececeği sık söylenir. Öyleyse yoksulluktan korkan çoktanrici kürtaj yaptırmayacaktır veya doğmuş çocuğunu öldürmeyecektir; ama onu ahlaki olarak öldürecek yani Allah’ın ona ve çocuğuna yardım etmeyeceğini sanarak onu çoktanrici sisteme köle, kula kul olarak yetiştirecektir. Gördük işte; çocuk diploma alamaz diye “aşlattırıp” okula yolladılar, öz çocuklarını bir parça öldürdüler. Tağut’a boyun eğme konusunda uygulamalı ders almış olan bu çocuklar yetişkinliklerinde hangi büyük kötülüğe direnebilirler? Kuran’ın köleliği neden “kaldırmadığını” soranlar emin olan onu okuyorlar bile.

Yakın gelecekte üretim araçlarının sahibi olan azınlık dışındaki insanların köleliği daha da belirgin olacaktır. Bugün zekası ortalamanın altında kalanlar (o 550 kişi de buna dahil) bunu şimdi anlamıyorlarsa yakında anlayacaklar. Oxford Üniversitesi'nin iktisatçıları yirmi yıl içinde zihinsel emeğin yarısının bilgisayarlarca yok edileceğini öngörüyorlar.²⁰ Covid-19 adı verilen düzmece salgınla birlikte yazılıp çizilmeye başlanan “büyük sıfırlamanın” bununla bir ilgisi var mı acaba? Peki, son yıllarda aşırı nüfusa “insan fazlalığı” adı verilmeye başlanmasının bir ilgisi olabilir mi?²¹ “Hiçbir şey sahibi olmayacaksınız ama mutlu olacaksınız” sloganındaki sahip olunmayanlara canımız da dahil mi acaba?²² Hmm...

Uygarlık karmaşık işbölümü demektir. Karmaşık işbölümü ve karmaşık hiyerarşi, denetimin de karmaşık olmasını gerektirir. Bu karmaşıklık söylemde, eylemde, algıda ve yargıda dolaylılık olarak karşımıza çıkar. Uygar bir toplumda komşunuz size küçük bir kötülük ettiyse ona bir tokat atamazsınız. Polis veya zabıta çağırırsınız, adliyeye gidersiniz, sigortacıyı ararsınız veya buna benzer, uygar olmayan kişilerin kavramakta zorlayacağı dolaylı işlemler yaparsınız. Bu dolaylılık ve karmaşıklık, askerlik yapanların yakından bileceği bir benzetmeyle tembel erlerin dev bir kışlada “arazi” olabilme olanağıdır. Yani karmaşık yapılar kötüye kullanımı kolaylaştırır. Bu kötüye kullanım zamanla kötü niyete bağlı olmaktan çıkar ve doğal karşılanan bir boşluklar ve olanaklar dizisine dönüşür. Sözelimi iş birimine değil de zamana dayalı ödeme oldukça karmaşık bir iş yaptırma biçimidir. İşçinin o günkü işi bitmiştir ve boş oturur ama boş oturduğu saatin ödemesini de alır. Bu belki en basit örnektir. Karmaşık örneklerle geldiğimizde ise Yunan filozoflarını ve modern çağın bilimadamlarını buluruz. Bu kişiler ve etkinlikleri “artık değer” dediğimiz şeyin varlığında ortaya çıkabilir. Artık değer belli bir düzeye ulaştığında, toplumdan aldığı karşılığını vermeden varlığını sürdürebilen, bu şekilde yaşamasına izin verilen kişiler ortaya çıkar. Hırsızları kast etmiyorum, bu şekilde yaşamasına göz yumulan veya belki hoşnut olunan veya toplumdan aldığını geri verip vermediği umursanmayan kişilerden söz ediyorum. Gelişmiş toplumun bunu yapmaya gücü yeter çünkü üretim fazlası vardır. Biraz ironiktir ama “kölelik kalsın” fikrini yayan Fransız Devrimi öncelikle koloniciliğin yani kölelerin yarattığı artık değer kullanılarak yapılabilmektedir. Çünkü bu artık değer olmasaydı akşama kadar okuyup tartışmaya zaman bulabilecek filozoflar yetişmeyecekti.

²⁰ https://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/downloads/academic/The_Future_of_Employment.pdf

Erik Brynjolfsson'un Akıllı Teknolojiler Devrinde Çalışma, İlerleme ve Refah ve Martin Ford'un Robotların Yükselişi kitapları da uyanmanıza yardımcı olabilir. Her üç kaynak da bu gidişi ahlaki olarak aklamaya çalışıyor olabilirler. Bu, öngörülerinin değerini azaltmıyor.

²¹ Birkaç dakikanızı ayırıp cokus.wordpress.com adresinde nüfusla ilgili yazıları okumanızı öneririm. Nüfusu azaltmak kesinlikle bizim seçiminiz değildir, doğa yasalarının bir zorunluluğudur. Bizim seçiminiz ancak acılı, kahırlı, kanlı ve sert yolla katlanılabilir yumuşak yol arasında olabilir. Nüfus sorununu inkar etmek bizi birinci yola götürür. Şu anda dünyanın nüfusun sorun olduğunu itiraf edenlerin de çoğu bu sorunu inkar ediyor.

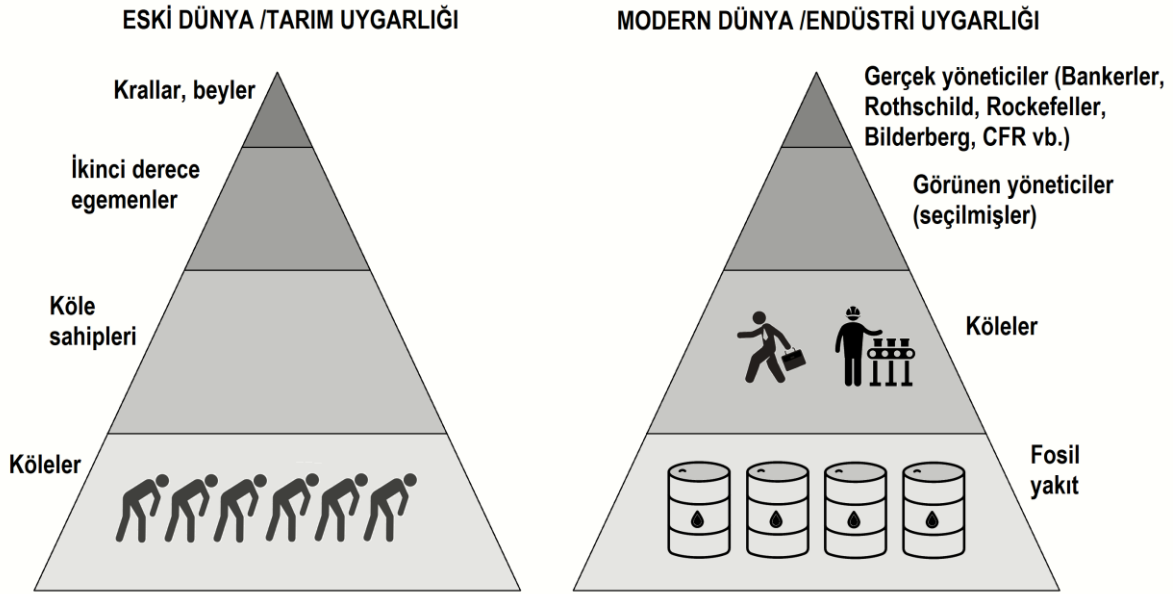
²² 2021'de yayılmaya başlayan NFT'ler gerçekte var olmayan şeylerin alınıp satılmasıdır. Bunların sahip olmakla olmamak arasındaki sınırı bulandıracaklarını ve böylece şeye hiçbir sahip olmama fikrine insanları ısındıracağını tahmin ediyorum. Planın bir parçası olabilir.

Sözüm ona dine karşı bilimi, dogmaya karşı özgür düşünceyi savunanlar, bu savundukları etkinliklerin aslında köleliğin eseri olduğunu bilmezler veya bilmezden gelirler. Çünkü doğrudan ürün vermeyen, hatta kimi zaman hiç meyve vermeden toplumun kaynağını tüketen felsefe, bilim gibi uğraşlar köle emeğinin ve günümüz özelinde fosil yakıtın sırtında yükselir. Kısacası birileri fazladan çalışacak ki birilerinin araştırarak zamanı olsun. Buna ben de dahilim. Geçinmek için yaptığım iş ne olursa olsun, bu konuları araştırıp düşünme ve paylaşma olanağım olması, birilerinin fazladan çalışması sayesinde. O fazladan çalışmanın içinde herkesin “kölelik” olarak niteleyeceği çalışmanın payı kesinlikle sıfır olamaz.

Eski Yunan’da bu üretim fazlası köle emeğiyle gelmiş. O filozoflar var olabilmişler çünkü onlar yerine çalışan köleler varmış. Modern zamanlarda bu üretim fazlası hem köle emeğiyle hem de fosil yakıtla geliyor. İşin kölelik kısmı demokrasi denen hokkabazlık sayesinde yumuşatılıp yasallaştırılmıştır. Sözelimi paranız yoktur, tam da paranız olmadığı için parası olana para ödersiniz! Evet, buna kredi denir ve köleliğin çoğu zaman katlanılabilir biçimidir. Daha da yoksullaştığınız halde “zenginleşebilenizin” nedeni, piramidin tabanından sisteme yeni köleler ve yeni ekolojik sermayenin katılması, böylece artık değer azalmamasıdır. Bu saadet zincirinin kısmen aksadığı durumlara iflas veya ekonomik kriz diyoruz. Bir de sistemin bütünüyle çöktüğü ve borçların kanla silineceği veya tahsil edileceği nokta var, henüz o noktaya gelmediğimiz için sözünü edemiyorum. Üçüncü dünya savaşıyla ilgili bütün senaryolar bu sistemin doğrudan sonucudur. Üçüncü dünya savaşına doğru bugünlerde atılan en büyük adımlardan birisi Ukrayna’da darbeye getirilen Amerikan kuklası hükümetin ülkeyi NATO’ya üye yapma girişimidir. Batı’nın Ukrayna’yı kapitalizme eklemek istemesinin nedeni, saadet zincirine yeni üyeler, yani yeni köleler kazandırmaktır. Amerikan iç savaşında Kuzey’in yani merkezi hükümetin belki en büyük güdülenmesi, Güney eyaletlerinde bedavaya çalıştırılmakta olan kölelerin çok ucuz fiyatlarla Kuzey fabrikalarında çalıştırılabilmesi olanağıydı. Yani köleleri kendileri için çalıştırmak istiyorlardı. Lincoln’un veya idealist bazı devlet adamlarının niyetinin saf olması olasılığı bu gerçeği değiştirmiyor. Amerikan iç savaşının ırkçılıkla zerre ilgisi yoktur. Birbirine kıyan tarafların ikisi de beyaz ırktandı. Popüler tarih kaynaklarının hepsi hurafecidir. Kapitalizmin temeli olan sınırsız ve sorumsuz girişim özgürlüğü ahlakının yerleştiği çağ köleciliğin bittiği değil doruğunda olduğu 18.-19. yüzyıllardır. Serbest girişimin kökeni serbest köleciliktir. Serbest köleciliğin bugünkü adı “işgücü piyasası”dır. Değişen tek şey köleye ödenen ücrettir. Eski dünyada köleye verilen yiyecek, giyecek ve barınak da onun ücretiydi.

Modern sistem köleliği ihraç eder. Pisliği halının altına süpürür. Saadet zincirinin kaçınılmaz çöküşünü ertelemek için yeni yollar bulur. Bunun nasıl yapıldığını ayrıntısıyla öğrenmek istiyorsanız Petro-dolar döngüsünü araştırabilir, Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafları kitaplarını okuyabilir, faiz konulu yazılarımda verdiğim kaynakları inceleyebilirsiniz. Bu kaynaklarda anlatılan süreçleri anladığınızda, bize akıl vermeye çalışan politikacılardan tutun akademisyenlere, basından tutun sivil toplum bilmişlerine kadar neredeyse herkesin bu gerçeklerden ne denli uzak olduklarını göreceksiniz. Bunlar hurafe dolu beyinlerdir. Bu büyük resmi görenleri “komplo kuramcısı” diye dışarlarken ya cahildirler ya da örtücü. Neden bu kadar çok şey okumanız gerektiğini soruyorsanız bunun suçlusu ben değilim. Suçlu, sizin ve benim kafamızı yararsız ve yanlış bilgilerle dolduran okullar, üniversiteler ve basındır. İnandırıldığımız bütün

yalanların gerçeğini öğrenmemiz gerekiyor. Öğrenmemeyi seçiyorsanız yaşamınızı sakatlanmış olarak sürdürdüğünüzü bilin.

Yeni durumda kölelik üst basamaklara doğru yayılıyor. Yeni durumun önemli bir farkı kölelerin çoğunlukla köleliklerinin farkında olmayışlarıdır. Fosil yakıtların armağanlarından biri de kralların ve beylerin hayal bile edemedikleri dev bir beyin yıkama ve rıza üretme makinesi inşa etmeye olanak sağlamış olmasıdır; buna basın-yayın diyoruz. Bu aşırı basitleştirilmiş ama modern yaşamda pek çok şeyi anlamayı hızlandırabilecek bir şema. Feminizmi bile bu şema üzerinden daha iyi anlayabilirsiniz.

Köle olduğunu bilmeyen kurtulamaz. Bu ilkeyi anlamak önemlidir. Çünkü uygulaması yalnızca ekonomik ilişkilerle kalmaz, yaşamın her yanında geçerlidir. Yahudilerin kurtulma yolundaki en büyük zorlukları Tevrat'ın yolunda olduklarını sanmalarıdır. Hatta bu yüzden İsa'nın ve Muhammed'in Yahudiliği örnek aldığını sanırlar. Kuran kurslarının sinsi yıkıcılığı da aynı evrensel yasanın sonucudur. “Kuran kursu” denen bir kurumun varlığı, Türklerin Kuran'dan ne kadar uzak olduklarını fark etmeyi zorlaştırır. Dizi dizi diplomalar cahilliğimizi fark etmemizi engeller. Basının varlığı dünyada ve çevremizde bizi sağ tutacak olan en yaşamsal gerçeklerden habersiz olduğumuzu fark etmemizi engeller. Seçimlerin varlığı kendimizi yönettiğimizi düşündürerek sömürdüğümüzü anlamamızı engeller. Marketteki sahte ürün bolluğu tüketiciye seçme olanağı izlenimi vererek ürünlerdeki tek tipleşmeyi ve yozlaşmayı perdeler. Seçeneklere ve olanaklara sahip olduğumuz izlenimi yaratan pek çok şey vardır ki aslında yoksun bırakıldığımız gerçeğini perdelemek üzere özellikle tasarlanmış gibidir. Kölelik bugün eskisinden daha ağırdır, sonuçları bakımından daha trajiktir. Çoğu köle, köle olduğunun ayırında olmadığı için kurtulma olasılığı da olmayacaktır.

Bir de İnternet Kılavuzu yazımızda bildirdiğimiz özel yaşamın gizliliğine ve özgürlüğe yönelik tehdit haberine karşı kendini “benim gizleyecek bir şeyim yok” diyerek savunan zavallılar var. Salgın tiyatrosunda bu zavallıları “direnmek boşuna, dünyayı değiştiremeyiz” gibi sözlerle teslimiyeti, yani aslında ahlaksızlığı savunurken gördük. İşte bunlar köle olduklarını kendi içlerinde fark eden ve fakat **köle olmaktan memnun**

olan kölelerdir. Bunlar ahlaksızlığı içselleştirmiş kölelerdir. Çünkü köle olmaktan memnun olmak ahlaksız olmayı gerektirir. İşte bu yüzden haberleşme özgürlüğü veya Kovid iğnesi konularında efendilerini savunan sadık köleler “tarihte köleliğin kaldırılmasından” söz ederken gülünç duruma düşüyorlar. Kendi köleliğinden habersiz veya memnun birinin Kuran’ı “köleliği kaldırmamakla” suçlaması kadar acınası bir şey olamaz.

Bir de bittiği sanılan eski tip kölelik var; zincirli, kırbaçlı olanından. Aslında o da bitmiş değildir! Bu tür köleliğin günümüzde nasıl sürdüğü bilgisini globalslaveryindex.org, antislavery.org gibi sitelerden alabilir, kısa bir kütüphane taraması yapabilir, jeopolitik güç dengesi değişmedikçe neden **yok edilmeyeceğini** kolayca çıkarsayabilirsiniz.

“Köleliği kaldırmak” sabuklamasına uğrayan dimağlara şu soruları yöneltin:

- Borcunu ödeyemeyeni ne yaparsın?
- Savaş tutsağı nedir?
- Mahkumların hapiste yatmasını, çürümesini ve çıkınca daha beter birer suçluya dönmelerini mi yeğlersin, çalışıp üretmesini, insan gibi yaşamasını ve iyileşmesini mi?
- Çiftliğinin, fabrikanın kapısında işsiz ve mülksüz aileler karın tokluğuna çalışmak için sana yalvarıyorlar ve senin onlara ücret ödeyebilmen mümkün değil. Ne yaparsın?

Bunların her biri köleyle köle olmayanın arasında çok keskin sanılan sınırı bulandıran sorulardır. Borçlunun durumundan söz edince elbette modern dünyada hemen her “gelişmiş” ülkenin bankalara olan borcuna değinmeden geçmek olmaz. Durumun ciddiyetini anlamak için “Faiz” yazılarımda verdiğim kaynakları okumanız veya dinlemeniz gerekiyor. Veya rahatınızı hiç bozmayın, Kuran’ın köleliği niye kaldırmadığını sorarak kendinizi cehaletle tatmin etmeyi sürdürün.

Faiz deyince banka faizine yoğunlaşıp büyük resmi gözden kaçırmamak gerekiyor. Zaten Kuran’ın yazarı hepimizden akıllı olduğu için *riba* (kabargı) gibi evrensel bir sözcük kullanarak bizi perspektifi genişletmeye zorluyor. Perspektifi genişlettiğimizde karşımıza taşınmaz rantı, borsa, yatırım fonları, türev işlemler ve Bitcoin çıkıyor. Bunlar bugün Batılısı, Türkü her çoktanrıcinin hayalini süsleyen şeylerdir. Hiç düşünmezler ki durduğu yerde artan bir para varsa buna karşılık gelen bir emek üretimi vardır. Bu emeği sen üretmiyorsan başkası üretecek. Karşılığını sen aldıysan üreten alamadı demektir. O zaman o kişi köle, sen de efendi olmuyor musun?

Bunlardan hemen sonra ise zihinsel emek gelir. Hizmet işkolunun aşırı kabardığı ve GSYH’nin neredeyse en büyük bölümünü oluşturduğu bugünlerde hiç kimsenin el emeğiyle geçinmeyi düşünmüyor olması aslında modern yaşama köleciliğinin ne denli içkin olduğunu gösteren bir işarettir. Her köle efendisi olmayı düşünüyor. Belki de köle olduğunun bilincinde olmadığı için, efendilik pozisyonunun efendilik, yani zalimlik

olduğunu da bilmiyor.²³ Hizmet işkolunun kabarması, az sayıda kişinin üretip çok sayıda kişinin yemesi demektir. Gerçek maddesel üretim maden, fabrika, tarım gibi işkollarında olur. Bunların GSYH’deki oranının düşmesi, gerçek üretici emeğin değerinin düşmesi demektir. Bir başka deyişle köleleşme. Burada uzun uzun sıralamayacağım; dikkat edin, düşlenen her meslek çok sayıda kişinin el emeğiyle ürettiklerinden yiyen pozisyonları doldurur. Zihinsel emekçi, yani ofis çalışanı olmak ister ki tarlada, fabrikada çalışanın üstüne çıksın. Bunun bir üstü, rant düzeyidir. O da ofis çalışanı dahil olmak üzere herkesin üstündeki pozisyonudur. Bu demektir ki köyden kente göç bile köleciliğin tarihte benzeri görülmemiş bir düzeye ulaştığına işaret ediyor. Çiftçi kendi üretim aracına sahip olmasına karşın çoktanrıci kabargı sistemi tarafından öyle bir sıkıştırılıyor ki mülksüz hale gelip kent kölesi olmaya, yani daha alt düzey bir köle olmaya, sömürü piramidinin en alt basamağına inmeye yöneliyor.²⁴

Kuran, kiminin aklının almayacağı kadar gerçekçi bir kitap. Yazar, uygar toplumda köleliğin yok edilemeyeceğini bildiği için kitapta “kölelik kaldırılmıştır” ayeti yer almıyor. Uygarlık bir kesim insanı seçeneksiz bırakmaya doğal olarak eğilimlidir. Öyleyse seçeneği kalmamış insanlara yaşamı kolaylaştırmak ve nimeti onlarla bölüşmek, böylece onların mutsuzluklarını ve güvenlik kaygılarını gidermek gerekir. İnsan kendini esenlikte hissetmek, sevgi ve acımayla kuşatılmak ister; “özgür” hissetmek değil. Kuran, şantaj ve zorlama amaçlı rehin almayı yasaklıyor (8:67²⁵). Bu aynı zamanda köle üretimini ve ticaretini yasaklamak anlamına gelir. Kuran, gidecek yeri, üzerinde egemen olduğu bir üretim aracı veya taşınmazı olmayan kişiye (=köleye) iyi davranmayı (4:36²⁶), rızkı onunla bölüşmeyi (16:71²⁷), yediğinden ona yedirmeyi (76:8²⁸), onu

²³ “Kadının ekonomiye katılımı” adı altında feministlerin savunduğu hak kadının köle efendisi olabilmesidir. Kadını CEO, yani köle efendisi olarak görmek isterler. Hiçbir “kadın hakları” savunucusu yoktur ki kadının ağır işçi olarak, yani kölelik ölçüsü yüksek işlerde çalışma hakkını savunsun. Hak sözcüğünün bu bağlamda kullanımı “kişinin toplumdan karşılıksız (dolayısıyla batıl) talebi” tanımını bir kez daha doğru çıkarır. Sorunların çözümünü “hak” kavramı üzerinden düşünmekteki sakatlığı anlamak için Din Nedir ve Hayvanseverlik yazılarıma, bir de şu yazıya bakınız: <https://cokus.wordpress.com/2018/05/22/kimse-sucu-asiri-nufusa-yuklemiyor/>

²⁴ Ahmet Becioğlu’nun Bilinmeyen Yönleriyle Fikri Sönmez kitabındaki tanıklığı ilginçtir. 1970’leri anlatan yazar eski dönemlerin tefecilerinin bankalardan ehven olduğunu söylüyor. Çünkü çiftçiden alacağını tahsil edemeyen tefeci mülke doğrudan el koymuyor, çiftçinin bacaklarını da kırmıyor. Durumu değerlendirip çiftçinin borcu döndürme olasılığı görürse erteliyor veya taşınmaza el koyuyor ama çiftçiyi yurdundan etmiyor ve orada çalışıp orada doymasına izin veriyor. Çünkü taşınmazı satması veya işleyecek bir aile bulması, çiftçiyi zaten yerleşik olduğu yerde çalıştırmaktan daha zor. Sırf banka ile tefeci arasındaki gerçek ayrıma değinen bu birkaç satır için bu kitap arşivlenmeye değer. Bankanın tefeciden daha “uygar” ve daha adil olduğu da bir başka modern zaman hurafesidir.

²⁵ *Yeryüzünde kesin bir utku kazanıncaya dek, tutsak almak bir peygambere yakışmaz... 8:67*

²⁶ *Allah’a hizmet edin; hiçbir şeyi ona ortaklar koşmayın; anne-babaya, yakınlara, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzaktaki komşuya, yanınızdaki arkadaşına, yolda kalmışa ve yanınızda size bağlı olanlara iyilikten ayrılmayın... 4:36*

²⁷ *Allah bir bölümünüzü geçimlik yönünden diğerlerinize üstün yapmıştır. Üstün yapılanlar denklik sağlanması için yanlarında kendilerine bağlı olanlarla paylaşmıyorlar. Şimdi, Allah’ın nimetine nankörlük mü ediyorlar? 16:71*

²⁸ *Kendilerinin sevdiği yemeği, yoksullara, yetimlere ve tutsaklara da yedirirler. 76:8*

evlendirmeyi (24:32²⁹) ve istiyorsa onu özgürleştirmeyi (24:33, 90:13³⁰) buyuruyor. Modern, hurafeci, seküler, çoktanrıci yaşamın ahlakını içselleştirmiş işverenin **köle olmadığını iddia ettiği işçisinden esirgediği şeylerdir bunların hepsi de**. Bu buz gibi gerçeklik ortada duruyorken Kuran’ı bu konuda eleştirmeye cüret etmek kuşkusuz ancak hurafeci, pas tutmuş zihinlere özgüdür. Hiç kuşkunuz olmasın, bu kişiler rantı ve faizi savunurlar, işveren olduklarında da işçilerine kendi yediklerinden yedirmezler. Bu kişilerin sinsi kölelik biçimleriyle bir kavgaları olmadığını da görürsünüz. Hemen hepsi “aş”sını olmuş uslu çocuklardır.

İlerleme hurafesi, köleliğin bittiği hurafesine bitişik ve bunu güçlendiren bir başka hurafedir. Özellikle Karl Marks ve fantastik arkadaşlarının güçlendirdiği bu hurafeye göre insanlık tarihi komünizm (eşitlik), kölelik, feodallık gibi aşamalardan geçerek “ilerlemektedir”. Bir sonraki aşama yine komünizmdir. Bu aslında Hint ve İran mitolojisi üzerinden Yahudiliğe ve Hristiyanlığa, onların üzerinden de Müslümanlığa bulaşmış olan **mesih inancının** “bilimsel” olarak ambalajlanmış yeni bir sürümüdür. Zaten Marks dindar bir Yahudi ailesinden gelir. Onun kuramı çok sevilmiş ve komünist veya Yahudi veya Hristiyan olmayanlara da sıcak gelmiştir. Günümüzde pop-tasavvufun İslam

Tutsak (Ar. *esir*) sözcüğü köleyi anlatmasa da durum değişmez. Tutsaklık kölelikten daha ağırdır, dolayısıyla tutsak için geçerli olan köle için de geçerlidir. Ayrıca Kuran’da hiçbir yerde kölelerin alınıp satılmasını onaylayan bir ifade bulunmuyor.

²⁹ Ayrıca aranızdaki evlenmemiş olanları ve kadın-erkek hizmetçilerinizden erdemli olanları evlendirin... 24:32

³⁰ ...Yanınızda size bağlı olanlardan özgür olmak isteyenleri, eğer onlarda iyi niyet görüyorsanız özgürlüklerine kavuşturun ve Allah’ın size verdiği maldan onlara verin... 24:33

Sarp yokuşu sana bildiren nedir? Bir boynu kurtarmaktır. 90:12-13

Ayetteki “isteyenler” (Ar. *yebtegune*) ifadesine dikkat edin. Demek ki istememe olasılığı var. Demek ki bu “kölelik” ucuz filmlerdeki kölelik gibi bir şey değil. Demek ki insanın mal yerine konduğu bir köleliğe zaten izin verilmiyor. Kimi kaynakta 24:33’ün “kendi azatlığını satın almak isteyen köleler” diye çevrildiğini görebilirsiniz. Bu çeviri köleci kralların yordakçısı olan tefsircilerin zorlamasıdır. Arapça orijinal metinden bu anlamın çıkarılabilmesi olanaksızdır. Tersine, ayet azat olabilmeleri için “maldan vermektен” söz eder. Bu kişinin pazardan alınmış bir köle değil, borcunu çalışarak ödeyen bir müflis olma olasılığı da göz önünde bulundurulmalıdır. Kuran’ın borç silmeyi tavsiye eden ayetleri (2:280, 5:45) bu ayeti bütünler.

Kuran’ı roman okur gibi okumadığımızı göre buradaki salıvermenin yaşlanan eşeğin ipini birkaç saniyede çözmeye benzemediğini anlamamız gerekir. Kendisine bağlı kişileri salıverme niyeti olan kişi bunun hazırlığını yapar. En basitinden, işçinin okuryazarlığı yoksa onu eğitmesi gerekir. Önceki ayetlerde sahibin köleye neredeyse kendi dengi gibi davranması gerektiği anımsandığında, **kitaba uyan bir toplumda** “sahiplerle” “köleler” arasındaki uçurumun bugünkü özgür (!) işçilerle sermayedarlar arasındaki uçurumun yanına bile yaklaşamayacağını anlamak zor değildir.

“Kuran’ın köleliği kaldırmadığı” yanlış anlamasını güçlendiren ve uzatmamak için bu yazıda girmedim iki etmen, nüzul sebebi inancı ve sarhoş edicilerin (*hamr*) aşamalı olarak yasaklandığı yorumudur. Birincisiyle ilgili yorumlarım Neden Yalnızca Kuran, Hadislerin Yahudi ve Hristiyan Kökeni, İniş Sırası Yanlış Mı yazılarımda. İkinci de birincisiyle ilintili olarak haham Yahudiliğinden alınmış olan “nesih” inancının yardımıyla uydurulmuştur. Köleliğin aslında “kaldırılmış” olması gerektiğini düşünen kimi yorumcu, Kuran’ı aklamak için içkinin aşamalı kaldırılmasını örnek göstermiş, farklı ayetleri sıraya dizerek köleliğin aslında aşamalı olarak kaldırıldığını kanıtlamaya çalışmıştır. Çabaları boşunadır, dayanakları gerçektir. Yoksulluk veya savaş nasıl kaldırılamıyorsa kölelik de öyle kaldırılamaz.

kılığında kendine yer açmasıyla daha da güçlenmiş görünüyor. Çünkü tasavvufta insan soyunun “tekamülü” denen bir dogma var. Bunlar ne bilimden ne Kuran’dan destek bulabilen hipotezlerdir. Bununla birlikte köleliliğin bitmiş olduğu inancını kolaylaştırırlar. Çünkü modern insan kendinden önce gelip geçmiş herkesten iyi, olgun, üstün olduğuna inanmak için kıvrınmaktadır. Bu boş inancı doğrulayan her şey ona sevimli gelir.

Eşitlik hurafesinin de bu bağlamda anılması gerekir. Çünkü bugün sürüngen beyni düzeyinde algılanamayan, yani adı, belgesi ve görüntüsü bulunmayan köleliğe itirazı olmayan modernler aslında köleyle efendisinin eşitliğini değil, kölelerin **kölelikte eşitliğini** savunuyorlar. Sınırsız büyüklükte şirketlere, merkezi ve dijital para sistemlerine, mahremiyeti yok eden gözetleme sistemlerine, zorunlu aşılara ve deri altı çiplere itiraz etmeyen hümanistlerin huzurunu bozan tek şey kölelerin arasındaki eşitsizliktir. Kölelerin biri Kürtmüş, öbürü zenciymiş, öteki kadınmış, beriki Yahudiymiş falan... Nefret söylemi, ırkların eşitliği, dinsel hoşgörü, feminizm, savaş ve şiddet karşıtlığı gibi liberal gündemler yalnızca kölelerin arasındaki eşitsizliği gidermeye çalışır, köle efendilerine hiç bulaşmaz. Efendilerle kölelerin yasa önünde eşit **görünmeleri** onlara yeter. Yasayı yapanın efendiler olması onların kavrama kapasitelerini aşar. Çünkü zihinleri demokrasi ve bireycilik gibi komşu hurafelerle sakatlanmıştır; bunları da kendi başlıkları altında tartışacağım inşallah.

Modern dünyanın eğreti ahlakını inşa eden **hazcı temelle** kölelik hurafesi arasındaki ilişkiye de dokunup geçeyim. Hazcılık der ki: “Köle olduğumu bilmiyorsam, bu gerçekten habersizsem bu iyidir. Kötü olan yalnızca köleliğimin bilincinde olmamdır çünkü bu bana acı verir.” Yani hazcılık, Cesur Yeni Dünya’nın farkında olunmayan veya kişide hoşnutluk yaratan köleliğini onaylar; yalnızca 1984’ün zorbalığına, yani köleliğin göstere göstere yapılanına karşı gelir. Buna göre seçim hilesi iyidir çünkü çoğunluk farkına varmaz ve halinden memnun olmayı sürdürür. Sonuç aynı olmasına karşın darbe kötüdür çünkü gizli ve sinsî değildir, herkes görür; kaygı ve acı duyar. Buna göre basının bütün dünyayı zihinsel olarak sömürmesi ve aptala çevirmesi demokratik olduğu için iyidir. Bankanın bütün dünyayı ekonomik olarak sömürmesi yasal ve “şiddetsiz” olduğu için iyidir ama Taliban’ın sokağa izinsiz çıkan kadınları dövmesi istediği kadar hilesiz ve şeffaf olsun, “şiddet” dolu olduğu için, beş duyuyla algılanabilecek basitlikte olduğu için kötüdür. Bu zihinsel düzeyde Nazi Almanya’sında koluna sarı bant takmak zorunda kalmış Yahudilerin fotoğrafları bir “insanlık utancını” belgeler. Ama tam tamına aynı insanlık dışı muameleyi gören ama kollarına bant taktırılmadığı için sokakta fotoğrafları çekilmeyen KHK’lıların (Gülenci olmak bahanesiyle Yahudilerden beter edilenlerin) varlığını bile unuturlar. Yine buna göre adamın karısını dövmesi kötüdür çünkü karısı ve herkes bunun farkındadır. Kadın çığlık atar, ağlar, yüzünde iz vardır; işitmek ve görmek zor değildir. Ama kadının dırdırla adamı delirtirken veya psikolojik oyunlarla ezip sömürürken ne sesi duyulabilir ne de fotoğrafı çekilebilir, öyleyse iyidir. Adam başına geleni bilmeyecektir, toplum adamın yüzündeki gülümsemeye aldanacaktır, gazeteci sömürünün fotoğrafını çekemeyecektir, doktor da raporunu yazamayacaktır. Bu bakışa göre aynı hayatı yaşayan iki kişiden biri anti-depresan kullanmadığında “hastadır”, öbürü ilaç alıp kendini iyi hissettiği için “iyidir”. Yaşadıkları hayatın anlamsızlığının veya

onları bu duruma düşüren ahlaki çıkmazların veya ilaç alınca artık dert etmedikleri gerçeklerin hiçbir önemi yoktur.

“Çağdaş medeniyetin, bunca cazip gelmesi, basit ve kestirme bir ifadeyle, beşerin hayvani kesimini hedef seçmesindedir: Bedene rahatsızlık ve acı verebilecek, teknil hoş olmayan etkenlerin yok edilmesi; bazan çılgınlık derekelerine varabilen eğlenme, gezip tozma ve hiçbir maddi ihtiyaçla uzaktan yakından ilgisi ilişkisi bulunmayan giyim-kuşam ile doymak bilmez yeme içme türü sınırsız tüketim tutkularının karşılanması; üreme ile bağlanma, sadıklık musibetinden vareste seleserpe sevişme -buna çiftleşme demek daha doğru olur- güdüsüne alabildiğine imkan tanınması... İnsanlığından git gide uzaklaşan bu korkunç sürece hiçbir suretle ‘kafayı takmama’sı için ‘barışçıl’laştırılıp gerçekliğin hakikisi yerine sanalında yaşamaya hüküm giyen -demek ki doğada yaşamayan ve tabiatı, zata, özü kalmamış olan- beşer, merkezi ideoloji Hür Sermayeciliğin başını çektiği Çağdaş medeniyet sahnesinin tek oyunculu oyununun tek oyuncusudur.”³¹

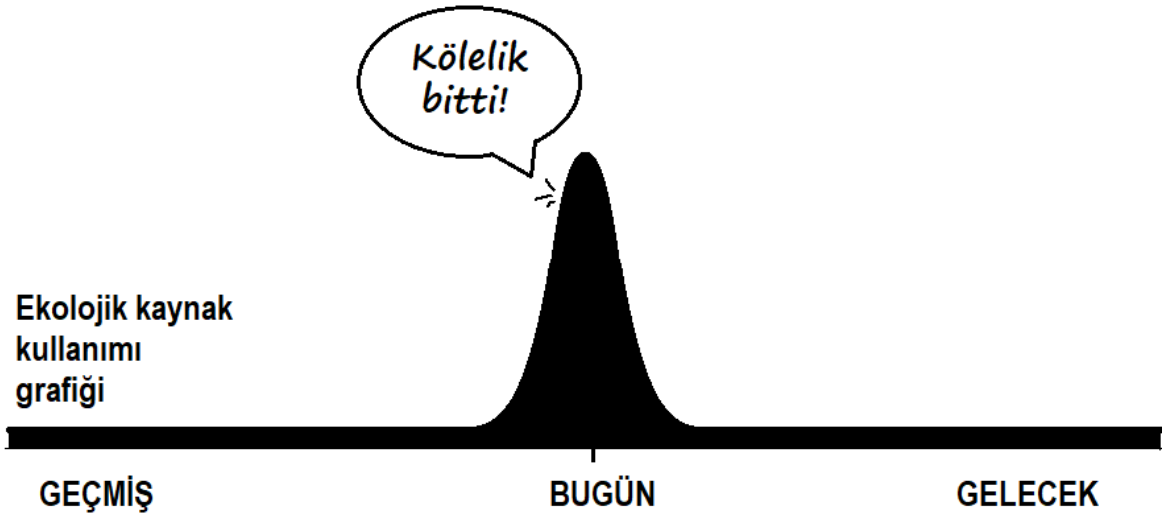
“Bilim” ve benzeri, ortak nitelikleri yalnızca seküler modern dünyaya özgü olmaları olan uydurma tanrılar aslında bütün dünya halklarını eşitliğe çağırırlar. Ama kendilerine tapmakta, sefillikte, aşağılıkta, demek ki **kölelikte eşitlik** bu. Yıllardır “benim bedenim benim kararım” gürültüsü çıkaran boş tenekelerin salgın gerekçesiyle bırakın genişletilmiş özgürlüğü, yüz yıl önce verilmiş anayasal haklarının geri alınmasına gıklarının çıkmaması onların aslında köleliğe çoktan razı olduklarının yaşayan kanıtıdır. Bu düzey korunursa, kağıt üzerinde anayasal hakların da üstünde sayılan BM’nin köleliği yasaklayan sözleşmelerine apaçık aykırı olan uygulamaların küresel olarak kabul görmesi yakındır. Nitekim “komplo kuramcılarının” kanıtlarıyla birlikte haber verdikleri üzere bu yönde yoğun bir hazırlık vardır. Örneklerini verdiğim üzere bu hazırlık artık gizli de değildir.

İşte bu düşük zeka düzeyine göre sahibinden izinsiz çıkıp gidemeyen köleyi kurtarmak farz olabilir ama çaresizlikten karın tokluğuna çalışmak zorunda kalan, hiçbir seçimini bilgiye dayalı olarak ve vicdanıyla yapamayan işçinin durumu “hayatın gerçeğidir”. Çünkü işçi de toplum da onun köle olduğunun **farkında değildir**. Hele bir de ucuz yiyecek, eğlence ve demokrasi gibi emzikler verildiyse daha ne olsun? Hazcı ahlaka göre zevk ve konfor varsa, emeklilik ve sağlık sigortası varsa yaşamın anlamsızlığının veya ahlaksızlığının ve alçaklığının bir önemi yoktur. Elbette bu olanaklar yalnızca arpa tükenene kadardır. Kölelerin bile efendiler gibi haz ve konfor tüketicileri olabilecekleri süre, fosil yakıtın ve ekolojik sermayenin dayanabileceği kadardır ve bu çok kısa bir süredir.

Böyle bir ortamda “köle kurtarmak” sevabını işlemek isteyen Müslümanın önce gerçek bilgiyle donanıp hurafelerden kurtulması, ardından **örgütlü** ve **aşamalı** çözümleri araması gerekir. Uzun vadeli düşünce esastır (Kuran’da bkz: *sabır*). Her zorlukta bir kolaylık vardır (65:6-7, 94:5-6) ve buradaki kolaylık modern kölelerin parçalı olarak

³¹ Teoman Duralı, Çağdaş Küresel Medeniyet, Dergah Yay. 2010, s172-173. Modern uygarlığın nasıl bir hurafeler yumağı olduğunu anlamak istiyorsanız okumanızı tavsiye ederim.

azat edilebilmesidir. Alternatif ve kestirme yol kendine yeten bir permakültür yerleşkesi kurmak ve kendini azat etmiş bir cemaat kurmak olabilir. Bu elbette bildik permakültür girişimleri gibi teknik bir birliktelik olamaz; ahlaki bir birliktelik olmalıdır.

“Kölelik bitti” hurafesine komşu hurafeler:

İlerleme: *“Eskiden geriydik, kölelik vardı ama şimdi uygarlık tarihinde ilk kez ileriyiz ve onun için kölelik yok.”*

Özgürlük: *“Eskiden özgürlük yoktu. Kölelik, serflik, tebalık vardı. Şimdi yurttaşlık ve eşitlik var ve özgürüz.”*

Eşitlik: Bkz. Özgürlük

Kapitalizm: *“Özel mülkiyetli üretimdeki sınırsız rekabet ilerlemeyi sağlar. İşverenlerin rekabeti kadar işçilerin rekabeti de iş niteliğinin yükselmesini ve böylece gönenmeyi sağlar.”*

Şirket hurafesi (şirketlerin de insanlar gibi haklara sahip olduğu): *“Hiçbir şirket işçileri zorla çalıştırmıyor. O şirkette çalışmak istemeyen işçi başka şirkete gitmekte özgürdür.”*

Özet:

- Eski dünyada kölelik tıpkı işçilik gibi yer ve zamana göre gece ve gündüz gibi değişebilen bir yaşam biçimidir. Kölelerin kötü muamele görmeleri genel bir durum değildir.
- Modernizmin kurucu hurafesi “çağdaş dünyada hiçbir şeyin eskisi gibi olmadığı”dır. Modern hurafelerle hasarlı bir zihin, dünyayı ve Kuran’ı bu hasar oranında yanlış anlar.
- Modern mitoloji sözcük oyunları üzerine kuruludur.
- Modern zamanda “dinler” üstü bir uzlaşmaya ulaşılmamıştır. Başka bir din getirilmiş, adı “din değil” konmuştur. Tıpkı bunun gibi, kölelik kaldırılmamış, köleye sahibini seçme hakkı verilmiş, farklı kölelik biçimleri icat edilmiş, adı “kölelik değil” konmuştur.
- Bu örtülü ve kısmen katlanılabilir köleliğin ömrü çok kısadır; fosil yakıtların ömrü kadardır. Fosil yakıtla gelen doğal kaynak bolluğu kölenin kendi bonservisini satın alıp “işçiliğe” terfi edebilmesini sağlamıştır. Kölenin gönencini ve memnuniyetini sağlayacak doğal kaynak arzı kısa süre içinde kısılacak ve eski tip köleliğe, hatta daha şiddetlisine geri dönecektir.
- Yoksulluğun veya savaşın “kaldırılmadığı” gibi kölelik de kaldırılamaz. Kuran’ın köleliği “kaldırmama” nedeni budur.
- Kuran’ı modern öğretilerin tartışında tartmak İslam değildir. İslam, her şeyi Kuran’ın tartışında tartmaktır. Modernizm evrensel değildir. Kuran evrenseldir.

Bu yazı Kuran savunusu olarak yazılmadı. Aynı savları Kuran’dan hiç söz etmeden de savunabiliriz. Kuran’dan söz etmemin nedeni Kuran’da kölelikle ilgili ikinci bir yazı yazmak istemeyişimdir. Çünkü zaten Kuran’a bu konuda yöneltilen eleştirilerin nedeni köleliğin bittiği hurafesidir. Kuran’ı onaylamayan biri de bu hurafenin pekâlâ farkına varabilir. Hepimize söyledikleri yalanlardan bazılarını uyanmış biri olarak sizi dürtüyorum.